

**ИНТЕГРИРАН ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА БЕЛЕНЕ
„ЗАЕДНО МОЖЕМ ПОВЕЧЕ“**
**Община Белене – партньор по проект KAIRÓS
КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКОТО НАСЛЕДСТВО
КАТО ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ГРАДСКОТО
РАЗВИТИЕ И СОЦИАЛНА УСТОЙЧИВОСТ**
**финансиран по Програма
„УРБАКТ III 2014-2020“, съфинансирана от
Европейския фонд за регионално развитие**

ИНТЕГРИРАН ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА БЕЛЕНЕ „ЗАЕДНО МОЖЕМ ПОВЕЧЕ“

*Община Белене – партньор по проект
KAIRÓS – КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКОТО НАСЛЕДСТВО КАТО
ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ГРАДСКОТО РАЗВИТИЕ И СОЦИАЛНА УСТОЙЧИВОСТ
финансиран по Програма „УРБАКТ III 2014-2020“
съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие*

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Въведение
2. Град Белене в контекста на проект KAIRÓS
 - a. Ключови културни и природни ресурси
 - b. Ключови заинтересовани страни
3. Визия, цели и фокус на плана
 - a. Визия за развитие и социална устойчивост
 - b. Петте стълба – сфери на промяна, импулс за промяна и трансформация на наследството
 - c. Трите промени – оценка, повторна употреба и подобряване на наследството
4. ULG като генератор на идеи и инструмент за положително въздействие
5. Процес на разработване на IAP
 - a. Оценка и анализ на даденостите
 - b. Генериране на мотивирани предложения
 - c. Обсъждане на възможностите на местно ниво
 - d. Обсъждане на първия вариант на плана с партньорите
 - e. Окончателна версия на плана
6. Ключови предизвикателства и план за справяне с предизвикателствата
7. Възможности за финансиране
 - a. Местни
 - b. Регионални и национални
 - c. Европейски
8. Модел на управление и мониторинг
9. Анализ и превенция на риска

Залез над река Дунав и един от островите срещу град Белене

1. ВЪВЕДЕНИЕ

„Способността ни да достигнем единство в многообразието ще бъде красотата и изпитанието на нашата цивилизация.“

Махатма Ганди

ПРОЕКТ KAIROS

На древногръцки език терминът „Kairós“ означава „благоприятен момент“. Проектът **KAIROS** <https://belene.bg/proekt-kairos-2/> възнамерява да използва такъв момент на обновяване и промяна от деградиралите и безнадеждни пространства към съживяване и визия за бъдещето. Той цели повишаването на потенциала на природното и културното наследство чрез разработване на стратегии за икономическо и социално сближаване, приобщаване и устойчиво градско развитие.

Основната тема на **KAIROS** е насочена към природното и културното наследство като двигател за градско развитие и регенерация и амбицията е да се тества иновативна политическа рамка, съчетаваща стабилен интегриран подход с реална цел за трансформация.

KAIRÓS насърчава международния обмен на опит за изпробване на нова политическа рамка, съчетавайки стабилен обобщен подход с реални цели за промяна.

Водещият партньор на проекта е **Община Мула, Испания**.

Партньори по проекта са:

- *Шибеник, Хърватия;*
- *Хераклион, Гърция*
- *Укмерге, Литва*
- *Малборк, Полша*
- *Община Белене, България* <https://urbact.eu/belene>
- *Чезена, Италия*

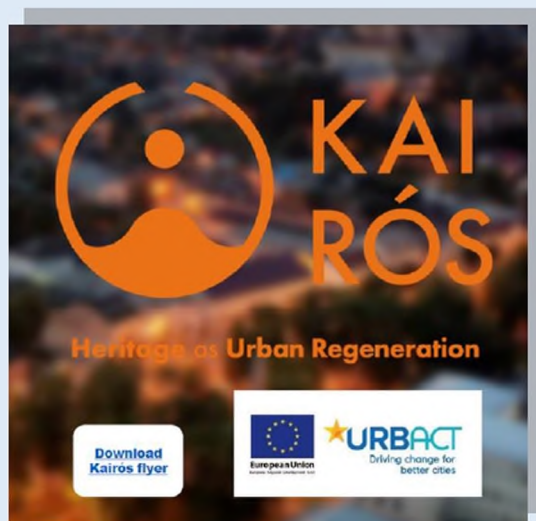
Всеки от партньорите в проекта има разработена **Пътна карта**. В нея е очертана и се следва принципна визия, която да реализира идеите, обектите на интервенция, схемата на социалното участие, целевата област на интервенция и времевата рамка за развитие на проекта.

Мрежата **KAIRÓS** споделя предизвикателството за подобряване на градската среда на тези градове чрез вдъхновено от наследството градско възстановяване и използване на природните, историческите и културни ценности на градовете.

Всички дейности, проведени заедно могат да окажат влияние върху способността на градовете да се справят с проблемите в някои ключови области:

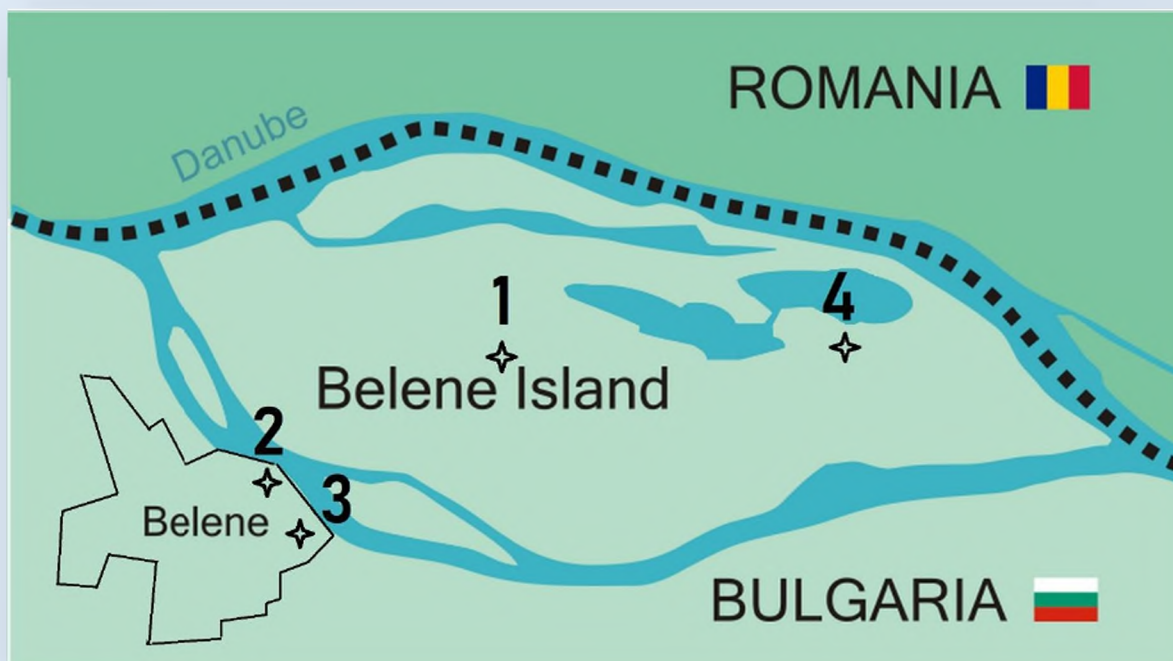
- Изоставяне на сгради, квартали и пространства,
- Недостатъчно използвано природно, културно и индустриално наследство,
- Липса на социално общуване и сближаване,
- Намалена градска жизненост,
- Икономическа стагнация,
- Неизползван туристически потенциал,
- Реконструкция и обновяване на сгради в изоставени градски райони,
- Намаляващо население,
- Трудна достъпност,
- Резултати от недобро предходно управление,
- Недостиг на интелигентни градски решения.

KAIROS <https://www.facebook.com/KAIROSURBACT/> е проект, реализиран от Община Белене.

2. ГРАД БЕЛЕНЕ В КОНТЕКСТА НА ПРОЕКТ KAI RÓS

"Не забравяйте, че от поведението на всеки
зависи съдбата на всички."
Александър Велики

Град Белене е административен център на едноименната община. Градът е разположен на десния бряг на река Дунав. На север от него се намира най-големия остров на територията на България и четвъртият по големина в цялото течение на Дунав (остров Персин). Община Белене е в самия център на туристически район Дунав. От всички 9 туристически района на България този район има най-слабо туристическо развитие, въпреки големите си размери.

а. КЛЮЧОВИ КУЛТУРНИ И ПРИРОДНИ РЕСУРСИ

1. Остров Персин (или остров Белене) е център на **природен парк "Персина"**, един от десетте природни парка в България, съхраняващ единствени за страната природни богатства. Флората и фауната допълват туристическите характеристики и носят допълнителна мотивация за посещения. За Община Белене неповторимата флора и фауна могат да се оценят като основен природен ресурс;

ЦЕЛ: Превръщане на обекта в предпочитано място за отдих и посещение от гражданите на Община Белене и гостите на града за ваканции, изучаване на неповторимата флора и фауна. Подобряване на процедурата

за достъп до острова, възможен по единствения понтонен мост. Създаване на условия за наблюдение, спорт и краткосрочни обучения.

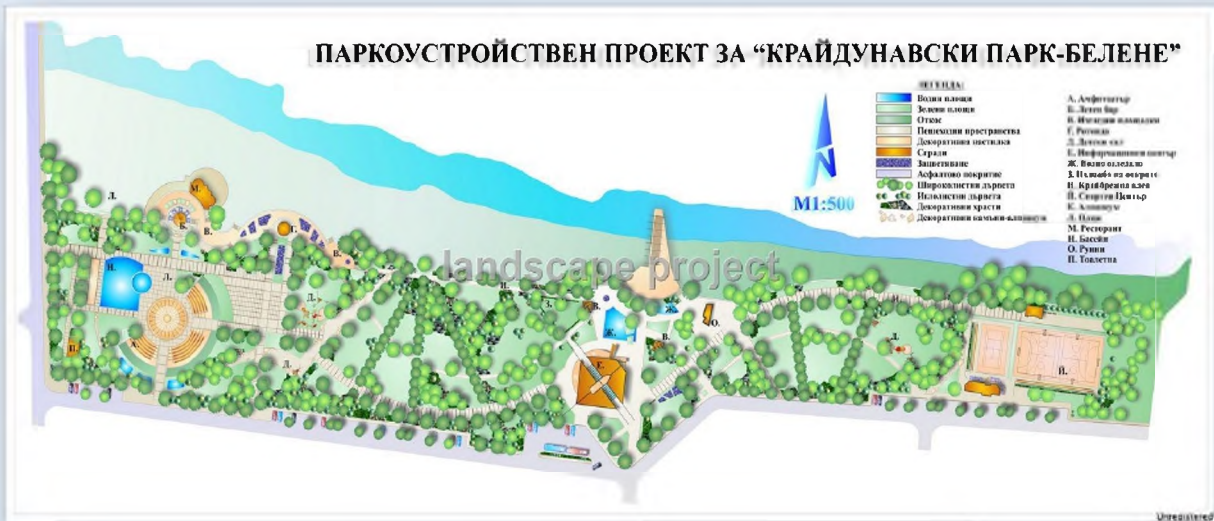

2. Днешният град Белене е наследник на древното тракийско селище, покъсно прераснало в ключова **римска крепост и митническа станция Димум**. След усилен реставрационен работен проект част от археологическия комплекс е превърнат в парк и е атрактивно място за посещение, екскурзии и разходки. Изследователските дейности продължават и паркът всяка година се разширява и подобрява.

ЦЕЛ: Завършване изпълнението на проекта Крайдунавски парк около крепостта и превръщането му в своеобразен културен център, в основна градска посетителска дестинация. Изграждане и поддържане на зелени алеи и водни площи в рамките на парка. Продължаване на успешния процес за привличане на младежите и семействата на обновената територия чрез създаване на верига от атракции и места за отдих на гражданите на Белене и гостите. Поставяне на верига от двуезични

информационни табели, разказващи богатата история на Белене на посетителите.

3. За разлика от траките, приели Православието от Византия, келтите, живеещи от двете страни на река Дунав приемат Католицизма. По-късно тази територия става част от Дунавска България. С приемането на Православието от българите през IX век, в областта на днешния град Белене се заселват богомили и павликяни. В началото на XVII век голяма част от населението приема католическата вяра. Негово Светейшество папа Йоан Павел II има паметник в града. Днес **католическата общност с нейните църкви и светилището на Блажен Еп. Евгений Босилков** са уникални за България и са посещавани туристически обекти в града.

ЦЕЛ: Подобряване на градската инфраструктура, състоянието на табелите и достъпа до католическите храмове, светилището и паметника. Създаване на допълнителни активности за младите членове на католическата общност с цел тяхното задържане в града и интегрирането им в културния живот. Възможностите са: привличането им към доброволческите дейности на Център „Каритас“; участие в градските празници, културните събития и състезания; езикова и професионална подготовка за използването им като гидове за туристите в гр. Белене.

4. В периода на тоталитарно управление на България (1949-1987 г.) на територията на най-големия остров Персин функционира **Трудово-възпитателен лагер**. В него биват интернирани политическите противници на просъветския режим. Днес на острова се намират единствените запазени останки от такъв тип лагери в България и е издигнат Паметник на жертвите на комунистическото минало. Той е една от уникалните исторически забележителности на града, посещавана със специален пропускателен режим.

ЦЕЛ: Лагерът да бъде превърнат в мемориален комплекс с музей. Това е центъра на проект, осъществяван от Фондация „Остров Белене“. Подпомагане на фондацията в събирането на средства и реализацията на техния проект не само от страна на Общинска администрация (която я подпомага в процедурата по съгласуване на проекта в Министерството на културата и други институции), но и от местната общност и бизнес. Запознаване на учениците и младежите от града с уроците на близкото минало чрез посещения на лагера като част от учебната им програма. Подобряване на инфраструктурата, водеща към мемориала и музея. Максимално опростяване на процедурите на пропускателния режим. Завършване реставрацията на лагера и възстановяване на част от разрушените сгради. Допълване на фонда от указателни и информационни табели. Довършване на възстановките и изложбите. Заснемане на документален филм и прожекцията му в специализирани зали пред посетителите и в мемориалния комплекс на територията на лагера. Популяризиране на обекта за посещение от гости на града.

Б. КЛЮЧОВИ ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ

Моделът на участие и съвместни действия в рамките на Интегрирания план за действие URBACT-KAIRÓS е разработен в Община Белене. В него са идентифицирани следните ключови заинтересовани страни:

- *Ръководството на Община Белене, Общинския съвет и администрацията,*
- *Местната URBACT група,*
- *Местните публични организации,*
 - *Образователни институции,*
 - *Читалище и клубове по интереси,*
 - *Религиозни общности,*
 - *Полиция и затворническа администрация,*
 - *Граждански сдружения,*
 - *Ръководството на АЕЦ Белене,*
- *Местните частни структури и бизнеси,*
- *Местната инициативна група „Белене-Никопол“,*
- *Администрацията на ПП „Персина“,*
- *Ръководството на Регионалния исторически музей Плевен,*
- *Ръководствата на културните и природните обекти на територията на града и в Плевенска област,*
- *Националният археологически музей и институтите на БАН, свързани с природното и културното наследство.*

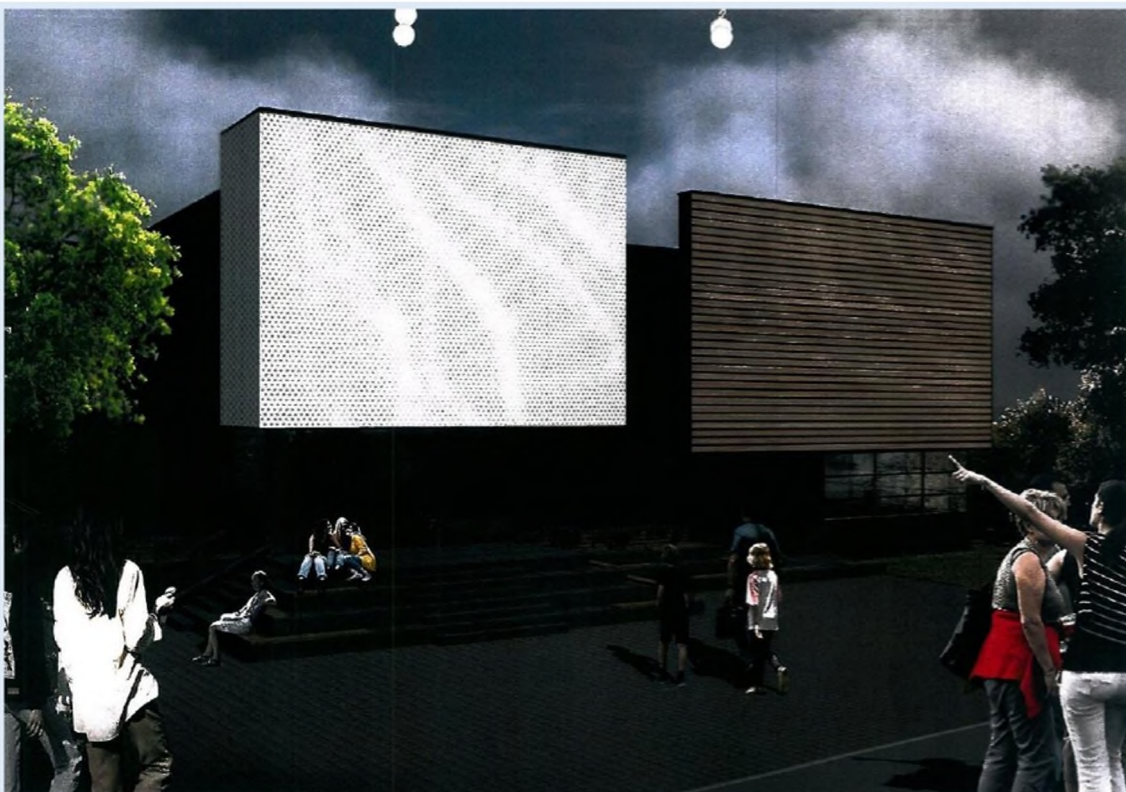
За изпълнението на тази трудоемка, скъпоструваща и амбициозна стратегия, Общинският съвет работи в няколко направления:

- *Благоустройство на общинските терени,*
- *Градоустройство и инфраструктура,*
- *Разработка на привлекателен туристически продукт,*
- *Културен календар на Община Белене,*
- *Археологически проучвания и историческо наследство,*
- *Стимулиране на гражданските инициативи,*
- *Социална политика и образование,*
- *Програма за задържане на младите,*
- *Подкрепа на възрастните граждани,*
- *Кандидатстване по национални и европейски програми за финансиране.*

Критичен момент за Община Белене е сериозният демографски отлив, отразен в графиката. Всички усилия на ръководството и администрацията са насочени към тази приоритетна област. Целта е градът да се превърне в привлекателен, сигурен и перспективен център на региона, където младите имат реализация, работа и осигурени условия за кариерно развитие, за семеен и обществен живот.

*Проектите на Крайдунавския парк и Посетителския център в Белене
Комплексът на хотел „Престиж“ и плажа (горе дясно)*

3. ВИЗИЯ, ЦЕЛИ И ФОКУС НА ПЛАНА

*„Цел, която не виждаш, не може да бъде улучена“
Дзен мъдрост*

а. ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕ И СОЦИАЛНА УСТОЙЧИВОСТ

Белене безспорно притежава уникални природни и културно-исторически дадености. Малко населени места по света могат да се похвалят с артефакти и археологически находки от преди повече от 6000 години.

От друга страна флората и фауната на територията на Белене е изумителна. Въпреки ограничения достъп до нея, все още няма добре действащ алгоритъм за привличане и обслужване на един по-мощен туристически поток.

На трето място впечатляващо и поучително е съжителството на католици и православни на територията на град, който последователно е сменил множество религиозни вярвания. Остатъци от тях може да наблюдаваме и днес в прекрасно запазената обредна и празнична система.

Все още са живи редица обичаи, свързани с пантеизма, анимизма, шаманизма, политеистичната религия на Тракия, Елада и Имперски Рим, тангризма, богомилството и павликянството. Тази пъстра броеница трябва да бъде съхранена и да стане основна част от стратегията за развитие на региона.

Настоящият проект на URBACT-KAIRÓS бе стартов за една изключително полезна инициатива – гражданският диалог на тема: „Бъдещето на Община Белене“. Като резултат бяха идентифицирани следните проблеми, изискващи навременна интервенция:

1. Обезлюдяването на града и отливът на младите от него,

2. Драстичното намаляване на работните места поради ниския стандарт и липсата на условия за реализация,
3. Десетките изоставени къщи, имоти и обществени сгради,
4. Намаляването на търговския стокооборот,
5. Ниската посещаемост на културните и природните забележителности,
6. Недоброто състояние на уличната инфраструктура,
7. Трудната достъпност на региона поради силно повредените шосета от националната пътна мрежа към него.

Налице е План за интегрирано развитие на Община Белене за периода 2021-2027, в който са залегнали изключително важни акценти, някои от които с национално значение и европейска перспектива. Сред тях са:

- Подобряване на уличната инфраструктура на територията на Белене,
- Изграждането на трети шосеен и жп мост на Дунава и цялостна инфраструктура към него,
- Възобновяване на проекта АЕЦ Белене до неговото завършване, с което Община Белене ще се превърне в стратегически енергиен център на България и Балканите,
- Изграждане на Посетителски център и музей чрез архитектурна рехабилитация и дострояване на недовършена триетажна сграда,
- Завършване реставрацията на лагера на остров Персин, довършване на възстановките, подобряване на инфраструктурата, водеща към лагера.

Местната URBACT група и широкото представителство на гражданите набеляза множество мерки за решаването на тези проблеми, заобикалянето на които би довело до катастрофални последици само след 20 години. Основните цели бяха сведени до пет. Формулирани конкретно, те станаха отправна точка за осмислянето на бъдещите дейности:

1. Възстановяване инфраструктурата в града и подстъпите към него.

Желаното състояние на градската инфраструктура и шосетата на националната мрежа е да отговарят минимум на изискванията за първокласни пътища. За тази цел е необходимо активното пледиране на ръководството на Община Белене и гражданските структури пред Националната агенция по пътищата и Министерството на регионалното развитие и благоустройството. Целево да бъде предвидено и финансиране чрез кандидатстване по проекти.

2. Рехабилитация и повторно използване на изоставените сгради.

Работните групи счетоха за правилни действията на общинското ръководство, иницирало цяла дузина проекти на територията на Община Белене, сред които: усвояване на няколко недовършени постройки, превръщането на изоставената сграда до училището в музей, направените постъпки за промяна на собствеността

на сградата на жп гара Белене в общинска собственост и реализация на проект за реновиране и използването ѝ за посетителски център и офис на Фондация „Остров Белене“, възстановяването на част от постройките в лагера на остров Персин и превръщането им в музейна експозиция. За целта са набелязани мерки за национално финансиране, както и действия за привличане на инвестиции.

3. Създаване на нови работни места за младите, посредством алтернативни форми на заетост чрез функционирането на комплексен туристически продукт.

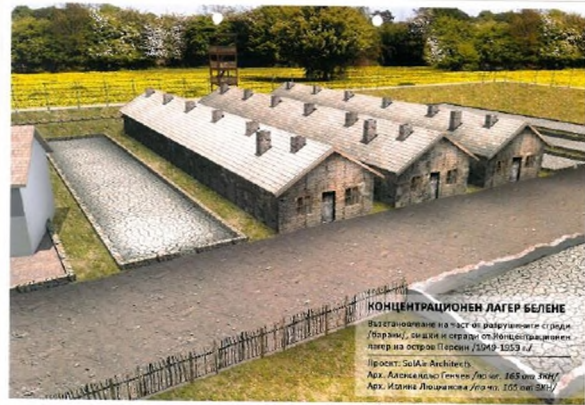
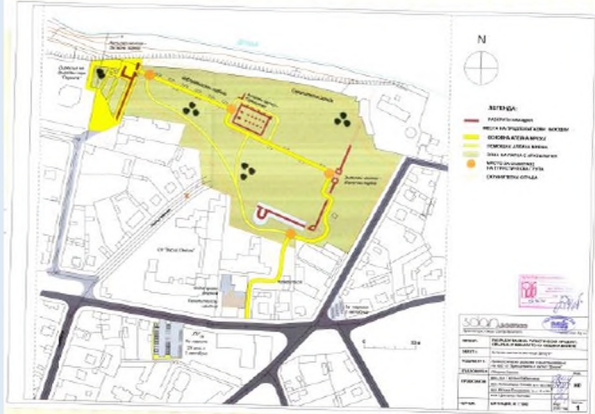
Членовете на URBACT групата дадоха множество предложения за разработването на комплексен туристически продукт, базиран на уникалните природни, културни и исторически дадености на региона. Създаването на функциониращ и добре представен в публичното пространство Културен календар би привлякъл множество туристи. Обслужването на туристическия поток би довело до увеличаване на заетостта на младите и тяхната професионална квалификация чрез усвояването на знания и умения в сферата на туризма.

4. Засилено кандидатстване по възможните регионални, национални, трансгранични и европейски програми.

През последните 6 години Община Белене активно кандидатства и печели финансиране чрез проекти по различни национални и европейски програми. Тази добра практика трябва не само да се запази, но и да се разшири. Част от целите, набелязани от URBACT групата (особено инвестиционните проекти) са неизпълними без външно финансиране. Привличането на млади специалисти от град Белене и ползването на външна експертиза са главните вектори за успешното кандидатстване за национални и европейски грантове.

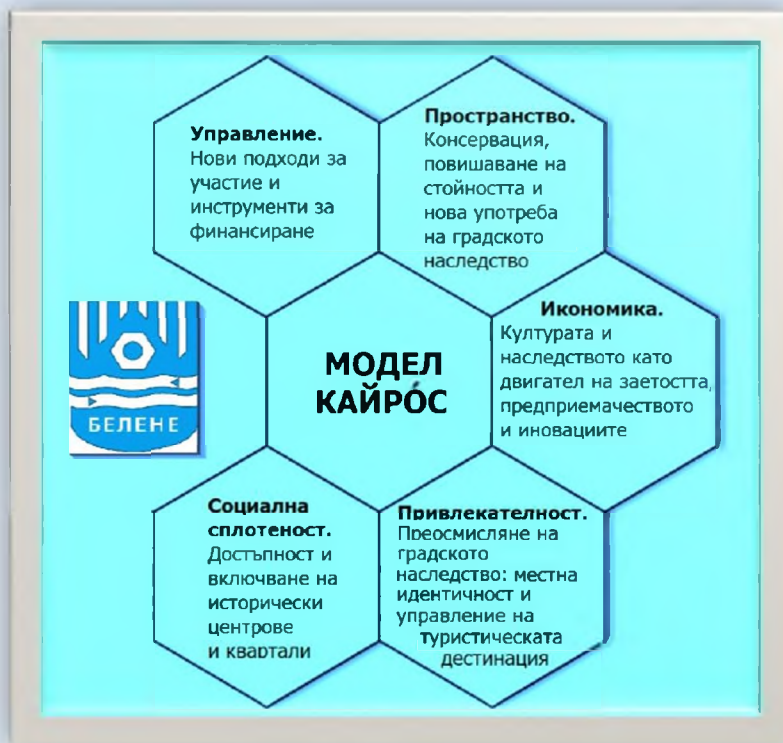
5. Гражданска инициатива за продължаване строежа и пускането на АЕЦ Белене и изграждането на нов Дунав-мост.

Обединените усилия на цялата общност и ръководството на Община Белене са недостатъчни за постигането на тази цел. URBACT групата предложи привличането на широк кръг специалисти и политици, поддръжници на идеята за превръщането на региона в енергиен, транспортен и търговски център с национално значение. Действията на кмета г-н Милен Дулев в тази насока са мащабни и обърнати към правителството, ресорните министерства и президентската институция. Включването на нови групи от граждани, експерти и политици може да доведе до пробив в настоящата политика.

*Сателитна снимка на Белене – най-удобното място за Дунав-мост 3
Три проекта в ход: АЕЦ Белене, Туристически продукт „Димум“, Лагерът*

Ъ. ПЕТТЕ СЪЛБА КАТО ИМПУЛС ЗА ПРОМЯНА И ТРАНСФОРМАЦИЯ НА НАСЛЕДСТВОТО

Интегрираният подход при справянето с предизвикателствата, които стоят пред Община Белене изисква нова методологична рамка. Участието на Белене в проекта KAIRÓS в рамките на програма URBACT дава нова уникална възможност за достигане на много от поставените цели. Този модел е предоставен от настоящия проект. Той е разработен и проверен от другите европейски градове, които участват като партньори. Моделът дава възможност за осмисляне използването на природното и културно-историческото наследство. Повторното оживяване на тези пространства и културни ценности е включено в стратегиите за градско възстановяване, рехабилитация и реконструкция на изоставените сгради и устойчивото градско развитие.

Петте стълба от графиката, представена по-горе, предвиждат комплексен подход при решаването на екзистенциалните предизвикателства, пред които са изправени всички партньори по проекта.

По-долу в настоящия Интегриран план за действие е разгледан **пример** за използването на петте стълба като импулс за промяна и трансформация на наследството. Използването на тези проверени лостове и добри практики са гаранция за положителна трансформация и устойчивост на обновената градска среда. Така промяната довежда до превръщането на малките населени места с културни и исторически активи в привлекателни места за живеене, работа, отдых и туристически интерес. Моделът KAIRÓS е подход предлагащ възможности за опазване, възстановяване и остойностяване на културно-историческото наследство като материализира идеалите на гражданското общество на база местните дадености и действителност, правейки ги двигател за бъдещо развитие.

с. ТРИТЕ ПРОМЕНИ:

ОЦЕНКА, ПОВТОРНА УПОТРЕБА И ПОДОБРЯВАНЕ НА НАСЛЕДСТВОТО

Настоящият Интегриран план за действие предвижда **Три промени** за оценка, повторна употреба и подобряване на природното и културно-историческото наследство. Разрушаването на това наследство би довело до загуба на културна идентичност, до напускане на региона и неговото постепенно обезлюдяване.

Интегрираният план като конструкция произтича и следва логиката на Пътната карта на Белене. Планът се фокусира върху установяването на **общ подход** към всички исторически обекти по брега на река Дунав в рамките на общината и изоставените общински имоти и пространства между и около тях, чрез създаването на Дунавски парк, който да свързва природни, исторически, културни и бизнес активи в място за отдых, туризъм, атракции и забавления.

В процеса на оценка, повторна употреба и подобряване на наследството, принципът на „Трите промени“, предоставен от KAIRÓS предвижда:

Промяна на мащаба: подобряване и повишаване значението на културния облик на града; възвръщане стойността на неговото наследство.

Промяна на целта: преоценка и повторна употреба на съществуващите пространства и забележителности, като им се придаде нов начин на функциониране и употреба.

Промяна на метода: ползването на интегриран подход за превръщането на наследството в средство за устойчиво градско развитие и възстановяване. Включване на природните, културните, историческите и туристическите забележителности в този процес, където гражданските инициативи активно подпомагат позитивните промени.

Едно от преимуществата на мрежата KAIROS е екипната работа. Общуването между градовете-участници, обменът на добри практики, обученията, съвместните работни срещи и трансфера на знания и умения дават несъмнена добавена стойност към всеки един от партньорите. Тази методология поставя особен акцент върху гражданската инициатива, базирана на откровения диалог, идентифицирането на проблемите и правилната формулировка на целите. Опитът показва предимствата на настоящата стратегия, използваща мъдро ресурсите за градска регенерация.

1. МЕСТНАТА URBACT ГРУПА (ULG) КАТО ГЕНЕРАТОР НА ИДЕИ И ИНСТРУМЕНТ ЗА ПОЛОЖИТЕЛНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ

*„Заедно можем повече -
да обичаме, да говорим,
да прощаваме и да спорим.*

*Заедно можем всичко -
да плачем и да се смеем,
да обсъждаме живота
и да го живеем.“*

Валентина Драгнева

Местната URBACT група (ULG) включва специалисти от множество сфери на културата, икономиката, образованието, съдебната и изпълнителната власт. Този подход е залегнал в Пътната карта на IAP, с оглед на факта, че нашата цел е да превърнем културното и природното наследство на Белене в туристически ресурс. В ULG са поканени представители от областни структури с опит в туризма и управлението на наследството, на местния бизнес, професионалисти в редица свързани области (екскурзоводи, туристически агенти, представители на хотелски вериги, бизнес консултанти и специалисти по опазване на наследството като архитекти, директори на музеи и др.). Основните характеристики на ULG Белене са следните:

1. Всички хора в Община Белене (с население около 9 000 души) се познават. Тази патриархална и дружеска атмосфера е първото отличително качество на Местната URBACT група. Тя допринася за позитивен и конструктивен диалог, тъй като всеки член на групата съзнава отговорността си към общността.
2. Започналото, но замразено строителство на „АЕЦ – Белене“ е привлякло изключително квалифицирани хора на науката, техниката и бизнеса. Предложенията на експертите при срещите на групата са не само добре мотивирани, но и подкрепени с идейни проекти, финансова обосновка, разработен план и стратегия за действие.
3. Община Белене от години изпълнява множество национални, трансгранични и други международни проекти. През последните 6 години с изключително активната подкрепа на Кмета г-н Милен Дулев бяха разработени няколко десетки проектни предложения, голяма част от които бяха одобрени и финансирани. Подготовката, изпълнението и отчитането на завършените и текущите проекти изисква квалифицирани кадри, които Община Белене подготви в кратък срок. Голяма част от тези специалисти е контингент на Местната URBACT група.
4. Другият печеливш ход на Местната URBACT група е привличането на външна експертиза от най-високо ниво. Дългогодишните контакти на Община Белене с видни български учени, изследователи, политически деятели, капацитети от областта на туризма и културно-историческото наследство, специалисти в различни контактни области и представители на бизнеса разширява кръга на консултантите. Важна роля играе не само експертното мнение на професионалистите, но и погледа отвън – един незаменим коректив на всяка местна инициатива.

За по-добра функционалност, Местната URBACT група е разделена на подгрупи с различна експертиза.

Първото деление е наложително поради четирите основни направления във Фокуса на Плана. Подгрупите успешно работят в следната конфигурация:

- *Култура, природно и историческо наследство,*
- *Социални услуги, образование и здравеопазване,*
- *Частен сектор с участието и на МИГ Белене-Никопол,*
- *Военно поделение, полиция, затвор, АЕЦ.*

Второто деление се налага поради особената експертиза, която трябва да притежават поканените в срещите и дискусиите специалисти:

- *Финансово-счетоводни експерти,*
- *Прависти,*
- *Художествено-творчески дейатели,*
- *Членове на Общинския съвет.*

След определянето на Фокуса на Плана се наложи да бъдат заснети избраните обекти, необходими като илюстрация и анализ от подгрупите. Проведоха се:

- *Видеозаснемане*
- *Фотозаснемане*
- *Брандиране на фотографиите*

Тези действия, извършени с активното съдействие на Кмета на Община Белене г-н Милен Дулев, се оказаха с ключово значение, тъй като бяха привлечени широк кръг от специалисти:

- *От Община Белене,*
- *От структурите на МВР и НЕК,*
- *От Област Плевен,*
- *От София,*
- *В част от срещите беше търсено мнението и на експерти извън България.*

Съгласно Пътната карта предстои провеждането на заключителните срещи на Местната URBACT група.

Всички предложения на членовете на ULG, попълнени в съответните работните таблици Gantt с графично представяне на времевата рамка са в основата на изработката на IAP, след анализ и обобщение на информацията от тях.

По този начин Планът отразява обективно идеите на ULG и мотивирана позиция на членовете ѝ за провеждането на дейности за градско развитие и социална устойчивост.

Работна среща на Местната URBACT група

5. ПРОЦЕС НА РАЗРАБОТВАНЕ НА ИНТЕГРИРАН ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

„Съсредоточете се върху функцията и придайте на обекта форма, за да го направите привлекателен.“

Фердинанд Порше

а. ОЦЕНКА И АНАЛИЗ НА ДАДЕНОСТИТЕ

Идеята за използване на културното и природното наследство като двигател за устойчиво градско развитие е доказана практика в много малки и средни градове в Европа. Създаването на подобна новаторска методология чрез мрежата KAI RÓS помага на партньорите да се справят с обезличаването и обезлюдяването на

западналите райони. Слабостите на тези пространства могат да се превърнат във възможност за приобщаване и устойчиво градско развитие, създавайки икономически, социално и културно привлекателни градове за живеене. На базата на наличното уникално природно и културно-историческо наследство Местната URBACT група:

- Проведе задълбочен **анализ** на даденостите,
- Оформи своя **визия** за градско възстановяване.

Анализът показва, че даденостите на Белене са:

- Уникални като природно и културно-историческо наследство;
- Инфраструктурата на града и подстъпите към него са в неподдържано състояние;
- Наличието на запустели сгради, недовършени обекти и неизползвани архитектурни пространства предполага тяхното ревитализиране и повторно използване като част от програмата за градско възстановяване;
- Намалела популация на града и липса на възможности за кариерно развитие на младите.

Визията за бъдещето включва следните съответни стъпки:

- Използване на природното и културно-историческо наследство като безценен туристически ресурс; подобряване на подстъпите към него; провеждане на консервационни и реставрационни работи по обектите в града и на остров Персин;
- Разработване на проекти и осигуряване на финансиране през наличните програми за рехабилитация на пътната инфраструктура;
- Оценка на състоянието на неизползваните архитектурни пространства, обновяване и промяна на обектите за повторното им използване за други цели от местно значение;
- Стимулиране на местно икономическо развитие с цел разкриване на нови работни места и осигуряване на заетост; включване на младите в обслужването на един нарастващ туристически поток.

Ъ. ГЕНЕРИРАНЕ НА МОТИВИРАНИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ И ОБСЪЖДАНЕ НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ НА МЕСТНО НИВО

Предложенията, генерирани, мотивирани и разписани в таблици от участниците в подгрупите на ULG бяха структурирани в няколко основни категории:

- Рехабилитация и реновиране на изоставени архитектурни пространства в града – автобусна и жп гара, жилищни сгради, недовършени строежи,
- Промяна на функциите на голяма част от тези пространства и тяхното оживяване в полза на местната общност,

- Подобряване на градската инфраструктура и пътните артерии към града,
- Инициране на нови културни събития в града с цел задържане на младите хора чрез активното им включване от една страна, а от друга за привличане на приятели и гости на Белене,
- Създаване и широко публично оповестяване на Културен календар на Община Белене,
- Изготвяне на мотивирани и широко подкрепени от обществеността в Белене предложения за построяването на Дунав-мост 3, възобновяване строежа на АЕЦ Белене и проекта за водородна инсталация за отопление,
- Активна дейност по разработката на проекти за национално и европейско финансиране на Плана за интегрирано развитие на Община Белене.

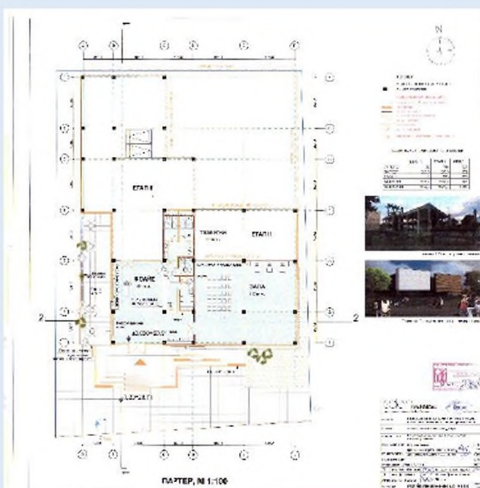
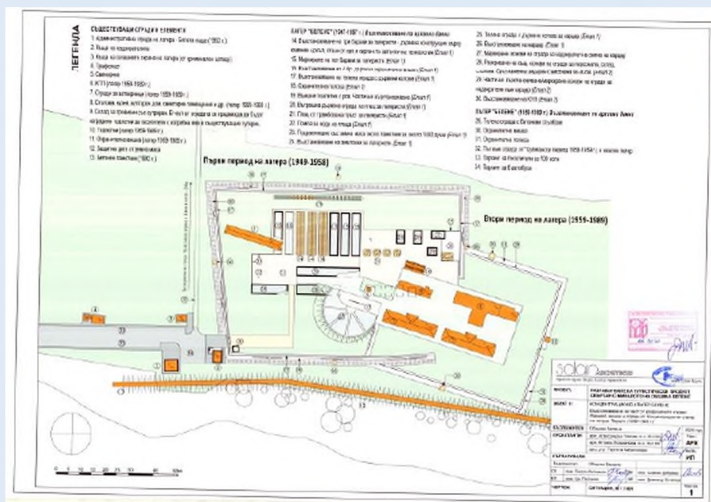

Наред с тези основни идеи бяха предложени множество съвместни действия на градската общност, изпълними със собствени сили и средства в сферите на чистотата, образованието, увеличаването на работните места, туризма, създаването и публикуването на рекламни материали в интернет пространството. Някои от най-лесно изпълнимите предложения са:

- Подобряване на районите около историческите места,
- Облагородяване и превръщане в обществени пространства на пустеещи земи и сгради:
 - около хотел Престиж,
 - около дирекцията на природен парк Персина,
 - в Крайдунавския парк,
 - античната римска митническа станция Димум,
 - в района на римокатолическата църква „Рождество на Блажена Дева Мария“,
 - мемориалния комплекс, в памет на жертвите на лагера "Белене" на остров Персин,

- сградата до училище „Васил Левски“ чрез дострояване на крило към нея (в момента само на основи) и превръщането ѝ в посетителски център с музейна сбирка от артефакти, намерени в крепостта,
- археологическите проучвания на античен кастил и митница Димум в Белене (заграждане и облагородяване, създаване на пътеки за туристи, свързани като ансамбъл),
- инициране на нови събития за сближаване на местните общности,
- предвиждане на атракции за туристите чрез уникални местни прояви, базари, фестивали и състезания,
- създаване на банка с бизнес идеи, свързани с града и гражданите, сред които:
 - каяк клуб със съдействие на Община Белене на общински терен и ползване на съществуваща сграда до Дунава,
 - инициатива „Спорт за всички“, подпомогната от бизнесите в града,
 - провеждане на каяк походи, финансирани от бизнеса,
 - подпомагане на участници от града в Дунавския велосипеден тур, международната регата ТИД и други спортни прояви.

Набелязаните мерки за постигане на тези цели са описани в табличен вид **като отделно Приложение**, ползвайки работните таблици Gantt с графично представяне на времевата рамка. За всяка планирана дейност участниците в ULG са попълнили исканата информация: Действие, Очакван резултат, Средства и активи, Водещо звено, Ключови партньори и Времева скала. Предложенията са обработени, обобщени и включени настоящия Интегриран план за действие.

Въз основа на тези предложения бе изготвен и първия вариант на IAP на български и английски език. Той бе предоставен на партньорите за оценка, бележки и предложения, съгласно принципите на работата в мрежата KAIRÓS.

с. ОБСЪЖДАНЕ НА ПЪРВИЯ ВАРИАНТ НА ПЛАНА С ПАРТНЬОРИТЕ

Обсъждането на първия вариант на плана даде съществени индикации за неговата функционалност. Община Белене получи детайлен анализ от следните партньори и експерти към проекта:

- *Мула, Испания,*
- *Шибеник, Хърватия,*
- *Ираклион, Гърция,*
- *Укмерге, Литва,*
- *Партньорите от срещата в Чезена, Италия,*
- *Мирна Карзен, Хърватия,*
- *Мигел Ривас, Испания,*
- *Анке ван Вийк, Испания*

Основните бележки, получени от партньорите и специалистите бяха анализирани, коментирани в Местната ULG и отработени:

- Придържане към изискванията на URBACT и модела KAIRÓS,
- Да няма пояснителна структура и да бъде съкратен обема на плана,
- Да съдържа конкретно описани идеи за промяна и начини за тяхното осъществяване,
- Да бъдат отбелязани главно мерките за превръщане на местата в среда за социално взаимодействие,
- Да бъдат представени туристическите и културните дейности в приложения към плана,
- Да се спазва целевата област, разработена в Пътната карта.

*Част от новия проект на Крайдунавския парк (вляво)
Една от страниците на Пътната карта на град Белене (вдясно)*

d. ОКОНЧАТЕЛНА ВЕРСИЯ НА ПЛАНА

Окончателната версия на плана преминава през обсъждания на няколко нива:

- Екипът на KAIRÓS, Белене,
- Местната URBACT група,
- Ръководството на Община Белене,
- Запознаване на гражданите със съкратена версия на плана, в която са изведени основно предложенията за промяна, за повторно използване чрез реновиране на изоставените сгради и мерките за социална кохезия,
- Споделяне с партньорите по проекта и специалистите от УО.

В настоящата последна версия на плана е създадена верига на причините, състоянието, следствията, идеите за промяна, възможността за реализирането им и финансовите източници. Методиката на KAIRÓS е използвана като интегриран подход с цел трайна и общественополезна трансформация.

*Набелязани обекти за разработка, повторна употреба и рехабилитация:
 Неизползвани жилищни сгради в гр. Белене (горе вляво)
 Дирекцията на Природен парк Персина и част от Дунавския парк (горе вдясно)
 Тракийска златна фиала, намерена на о-в Персин (долу вляво)
 Сграда от лагера на о-в Персин (долу в дясно)*

6. КЛЮЧОВИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ПЛАН ЗА СПРАВЯНЕТО С ТЯХ

„Най-добрият начин да разберем какво ще е бъдещето е да го създадем сами“

Буда

Ключовите предизвикателства и набелязаните цели са изложени в Пътната карта, изготвена от екипа на KAIRÓS, Белене:

- Съсредоточаване на усилията за **реновиране и разширяване на достъпа** до следните обекти на наследството по брега на река Дунав:
 - Природен парк Персина,
 - Римска крепост и митница „Димум“,
 - Мемориален парк на трудово-възпитателния лагер,
 - Към тях при работата на Местната ULG е прибавена и католическата общност, църквите и светилището на Блажен Еп. Евгений Босилков.
- **Свързване на обектите** на наследството в логично пространствено решение:
 - хотелски комплекс „Престиж“,
 - кей с риболовни и туристически лодки,
 - посетителски център на Природен парк „Персина“ и изоставените общински имоти между тях,
 - обединение на тези обекти в Дунавски парк, който артикулира природните, историческите, културни и бизнес ценности в място за отдих, туризъм, атракции и развлечения,
 - интелигентни решения на изоставените сгради, във от крайбрежния ареал и превръщането им в центрове за общуване и информация.
- **Създаване на Културен календар** и неговото популяризиране в интернет пространството, с цел привличане на младите, общността и туристите,
- **Определяне на възможностите за финансиране** на всяка една от предложените идеи и тяхната поетапна реализация,
- **Извършване на дребномащабни дейности** за включване на младежта:
 - Почистване на публичните места от отпадъци и ненужна растителност,
 - Ограничаване на достъп на МПС, поставяне на защитни и информационни знаци,
 - Провеждане на ученически конкурси на тема „Моят град Белене“,
 - Изрисуване на подпорната стена с помощта на местни художници и доброволци,

- Отворена консултация с граждани и специалисти как трябва да изглежда мястото.

Основните цели, както бе изяснено по-горе, бяха сведени до пет:

1. Възстановяване на инфраструктурата на града и подстъпите към него.
2. Рехабилитация и повторно целево използване на изоставените сгради.
3. Създаване на нови работни места за младите, чрез създаването и функционирането на комплексен туристически продукт.
4. Засилено кандидатстване по възможни регионални, национални, трансгранични и европейски програми.
5. Гражданска инициатива за продължаване строежа и пускането на АЕЦ Белене и изграждането на нов Дунав-мост.

Остойността на дейностите при ревитализацията на тези местни дадености е предмет на конкретни технически и инвестиционни планове. Те се изготвят по задание, съответно:

- на Община Белене за обектите – общинска собственост (т. 1, 2, 3, 4);
- областната администрация (т. 1);
- ресорните министерства за националните обекти (т. 5).

Концепцията за преоценка и повишаване стойността на наследството на Белене включва следните препоръчителни стъпки:

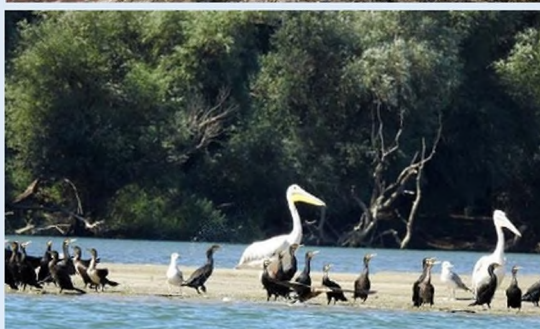
1. Съставяне на експертна група от технически и икономически специалисти за изготвяне на актуален списък на наличната собственост на територията на Община Белене;
2. Изясняване статута на собствеността и предназначението на тази собственост;
3. Генериране на идеи за оптимизиране на използваемостта на сградите с цел създаване на по-добри условия за местните граждани и бизнеса;
4. Обсъждане на проектните идеи за регенерация с местната общност;
5. Разработване на идейни работни проекти;
6. Осигуряване на финансиране и реализация на обявените дейности, ориентирани към повторна употреба на наследството и градско развитие.

Три предложения на Местната URBACT група за дребномащабни дейности

7. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ

*„Голямото количество пари рядко решава нечии проблеми.
Мъдростта при ползването на парите решава проблемите.“
Робърт Кийосаки*

Търсенето на възможности за финансиране е базирано на следните оценки:

- На първо място е оценена уникалността и разнообразието на природното, културното и историческото наследство на град Белене. Неговото обновяване, поддържане и функциониране по европейските стандарти би довело до значителен туристически поток;
- На второ място тези дадености трябва да бъдат превърнати в атрактивна туристическа оферта. Така бизнесът, националните и европейските програми ще видят в град Белене възможност за принадена стойност, социална кохезия и перспективно развитие на наличните ресурси;
- На трето място създаването на Културен календар на събитията ще повиши интереса на спомоществователите, които ще открият една добра възможност за възвръщаемост на вложените средства и реални резултати в дългосрочен план.

Оценката на възможностите за финансиране е направена спрямо интересите на местните структури. Определени са онези от тях, дейностите на които са релевантни спрямо целите, визията и фокуса на KAIROS, Белене. Местната ULG идентифицира следните главни източници на финансиране:

а. МЕСТНИ ИЗТОЧНИЦИ

- Община Белене – общинският бюджет на Белене, в който са залегнали стратегически мерки и финансов план, близки до предложените в настоящия документ. Част от тези средства вече се ползват целево и са реализирани няколко етапа на промяна на градската среда;
- Местна инициативна група „Белене-Никопол“;
- Бизнесите в града, участвали активно в Местната ULG.

б. РЕГИОНАЛНИ И НАЦИОНАЛНИ ИЗТОЧНИЦИ

- Област Плевен – областният бюджет,
- Католическа общност на Никополския диоцез,
- Асоциация на Дунавските общини,
- Асоциация на организациите на българските работодатели,
- Министерство на енергетиката,
- Министерство на транспорта и съобщенията,
- Национални програми за финансиране, сред които най-близки до целите и мерките в настоящия план са:
 - Програма за развитие на селските райони,
 - Програма „Околна среда“,
 - Програма „Региони в растеж“,
 - Програма „Развитие на човешките ресурси“,
 - Програма „Иновации и конкурентоспособност“,
 - Програма „Културно предприемачество, културно наследство и сътрудничество“,
 - Програма за морско дело и рибарство.

в. ЕВРОПЕЙСКИ ИЗТОЧНИЦИ

- Програма за трансгранично сътрудничество „Румъния-България“,
- Дунавска програма,
- Програма URBACT,
- Програма „Европа за гражданите“,
- Програма „Творческа Европа“.

8. МОДЕЛ НА УПРАВЛЕНИЕ И МОНИТОРИНГ

*„Ако не можем да правим велики неща
е добре да вършим само малки неща, но с голяма любов.“
Майка Тереза*

Моделът за изпълнение на плана е разписан в няколко стъпки:

1. Изготвяне на идеен проект за всяко бъдещо действие от плана;
2. Оценка на разходите за изпълнение на това действие;
3. Избор на изпълнители – професионалисти и доброволци;
4. Детайлно разписване на проекта и разделяне на етапи със съответните срокове и отговорници;
5. Съставяне на финансова рамка в табличен вид;
6. Дейности по осигуряване на финансиране;
7. Реализация на етапите от проекта;
8. Мониторинг на действието чрез прилагане на система от индикатори.

Този модел е апробиран успешно по време на срещите на Местната URBACT група и при реализирането на дребномащабните дейности.

Пример: Съставянето и обсъждането на идейния проект на бъдещия Културен календар на Община Белене е важна част от съвместната работа на ULG. По време на две от работните срещи на Местната URBACT група са попълнени предварително зададени таблици с въпроси, а именно:

- Година на основаване на населеното място,
- Кратка историческа справка 5-7 изречения,
- Исторически забележителности и музеи / експозиции,
- Църква (църкви), католическа / православна, години на изграждане,
- Събор на населеното място – дата и на какво е посветен,
- Празничен календар на населеното място, чествани масово, по дати,
- Читалище (читалища) с години на основаване,
- Фолклорна група (групи),
- Възможности за селски, воден, велосипеден и други видове туризъм,
- Възможности за настаняване на туристи и капацитет,
- Възможности за къмпиниране, места и капацитет,
- Банка за идеи: с какви дейности можем да привлечем туристи в моето населено място?

Данните от тези таблици са обработени и включени в Календара.

Оценката на възможността за превръщането на най-атрактивната част от тези обекти и събития в съвременен туристически продукт е вторият етап от тази дейност.

На трето място е направена оценка на средствата, необходими за приважването на обектите и събитията, съответно, в истински привлекателни места и празници за гражданите на Община Белене, както и на гостите от страната и чужбина.

Четвъртата задача е разписване на принципите на подбора и квалификацията на персонала, обслужващ предложените културни събития и дестинации.

На пето място е определен финансовия ресурс, необходим за рекламата, която да информира и доведе желаещите именно на територията на Община Белене.

Ролята на Културния календар (изяснена по-горе) подпомага за **социалната сплотеност**, чрез включването и достъпността на историческите места на територията на Белене в обществения живот.

Увеличава се **привлекателността** на тези пространства и те имат шанс за превръщането им в туристическа дестинация.

Това неминуемо рефлектира върху **икономиката** и заетостта при обслужването на любителите на културното наследство, както и увеличава интереса на потенциалните инвеститори.

Заедно с това се постига повишаване стойността и нова употреба на градското наследство, чрез ревитализацията на **пространствата**, доскоро занемарени и непопулярни.

Този различен тип на **управление** с нов подход за участие на гражданите и алтернативните инструменти за финансиране довежда до по-смислено използване на даденостите на Белене.

Настоящият пример разкрива как посредством **Петте стълба** на модела KAIROS може да бъде одухотворено и надградено културно-историческото наследство на региона.

В следващите срещи на ULG предвиждат обобщаване в табличен вид всички генерирани дотук:

- Нови идеи към Община Белене; включително и предложения, които могат да бъдат реализирани и без подкрепата на общинската администрация;
- Начините за тяхното постигане;
- Очакваните резултати от предложените действия;
- Водещото звено при реализацията им;
- Участието на заинтересовани страни в качеството си на ключови партньори;
- Времевата рамка за изпълнението на дейностите;
- Необходими средства и предложения за финансиране.

Избрани моменти от фестивала на река Дунав, провеждан в град Белене

Принципът за мониторинг на Интегрирания план за действие има следните базисни опорни точки:

- *План на целите и дейностите, които подлежат на наблюдение и оценка,*
- *Таблица от индикатори (времеви, количествени и качествени),*
- *Граждански надзор и контрол от независими експерти,*
- *Контрол от страна на Община Белене за навременното и стриктното изпълнение на набелязаните дейности.*

Този протокол е предложен в съответствие с принципите за обективно и децентрализирано наблюдение на планираните дейности. На следващите срещи на ULG предстои да бъде представен във вид на таблица, обсъден и одобрен. Неговият финален вариант предстои да бъде представен пред обществеността на град Белене в разбираем за тях синопсис за мнения, допълнения и корекции. Ролята на гражданите, като крайни бенефициенти е съществена. Събирането на данни, тяхната оценка и контролът на извършваните дейности е постоянен, прозрачен и ефективен.

9. АНАЛИЗ И ПРЕВЕНЦИЯ НА РИСКА

*„Ex unitate vires“ (Съединението прави силата)
Латинска сентенция и национален девиз на Република България*

Възникнал на базата на задълбочен анализ на уникалните ресурси на Община Белене и на креативния диалог в Местната URBACT група, настоящият Интегриран план съдържа обективни предпоставки да превърне в реалност заложените по него дейности, и които са определени като:

- градивни,
- изпълними,
- провеждани от наличните специалисти, доброволци и ръководни кадри,
- добре защитени с местен финансов ресурс и бъдещи грантове.

Въпреки това Интегрирания план прави оценка на възможните рискове и набелязва мерки за тяхното смекчаване и преодоляване:

- Като малко вероятна се счита липсата на интерес и мотивация от страна на членове на ULG. В работните подгрупи са поканени само мотивирани членове с висока активност и експертиза. За преодоляване на този риск като предпазна мярка се предвижда подмяната за следващи работни

срещи на членове на ULG с ниска мотивация, активност и конструктивни предложения с други, които да отговарят на исканите условия.

- Липсата на гражданска подкрепа и участие също се оценява като малко вероятна. Неголямата и хомогенна общност на град Белене е гарант за масово участие в набелязаните дейности. Като превантивни мерки за преодоляване на този възможен проблем се планират: запознаване на обществеността в града с целите и дейностите по Интегрирания план, поканване на гражданите за активно участие в набелязаните дейности чрез разясняване на принадлежната стойност и обществената полза на всяко от тях.
- Недостатъчно финансиране на дейностите, набелязани в Интегрирания план на Белене. Висока вероятност, поради множеството вътрешни и външни икономически фактори – стагнация, инфлация, санкции, забавяне възстановяването на средства по проекти. Мерките за туширане на тези обективни причини са: търсене на допълнителни източници за финансиране по проекти, чрез инвестиции и с резервите на общинския бюджет; осъществяване на високо ниво на експертиза за максимална успеваемост на подадените проекти.
- Недостатъчна активност за кандидатстване по национални и европейски програми. Вероятността е малка, поради настъпателната политика на Община Белене в това направление и множеството спечелени грантове. Необходима предпазна мярка е създаването на календар за изготвяне на проекти и системно кандидатстване по всички възможни покани, които са от интерес на Белене и са релевантни на Интегрирания план; активно сътрудничество с други български и международни партньори за подготовка и участие в съвместни проекти.
- Неатрактивност на дейностите от плана за привличане на частни инвеститори. Средна вероятност, поради недоброто състояние на националната и местната пътна инфраструктура, особеното географско разположение на региона, малкия капацитет на общината. За преодоляване на този сериозен негатив се предвижда в Община Белене да бъде направена оценка на конкурентните предимства на региона за развитие на различни видове бизнеси; активно търсене на подходящи инвеститори от областта, на национално и международно ниво.

Участниците в мрежата KAIRÓS осъзнават добре шанса да постигнат друг стандарт на живот за Община Белене чрез използването на природното и културно-историческото наследство.

Въоръжени с добрите практики, усвоени от Програма „УРБАКТ III 2014-2020“, те са убедени, че могат да постигнат целите, поставени в Интегрирания план за действие за постигане на интензивно градското развитие и социална устойчивост.

Обединени около тези идеи, гражданите на Община Белене са единни под своя девиз:

ЗАЕДНО МОЖЕМ ПОВЕЧЕ!

Паметникът на папа Йоан Павел II в Белене